

การจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของอินเดีย โดยกฎหมายคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection Act: EPA) *

ภรภัทร ปัญญาวิช**

๑. บทนำ

อินเดียเป็นประเทศที่มีปัญหามลพิษสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาฝุ่นควันแม่น้ำที่เน่าเสีย ปัญหาขยะล้นเมือง ซึ่งนั่นแสดงให้เห็นถึงวิกฤติทางธรรมชาติ และสะท้อนถึงปัญหาอื่น ๆ เช่น ความสามารถของรัฐบาลในการแก้ปัญหาเหล่านี้ และความร่วมมือของประชาชน อย่างไรก็ตาม อินเดียก็ตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้ และมีการออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมาอย่างยาวนาน

ก่อนอินเดียจะมีการตรากฎหมายคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ค.ศ. ๑๙๘๖ อินเดียมีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เช่น ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รัฐบัญญัติโรงงาน รัฐบัญญัติป่าไม้ รัฐบัญญัติการเดินเรือพาณิชย์ เป็นต้น โดยกฎหมายเหล่านี้ล้วนเป็นไปเพื่อจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อม แต่ยังไม่มีความเฉพาะเจาะจงถึงประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรง

หลังจากการประชุมสตอกโฮล์มว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (Stockholm Conference on Human Environment) ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ทำให้อินเดียเห็นว่าอินเดียจำเป็นต้องมีกฎหมายที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศสำหรับการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในวงกว้างที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของประชาชน ตลอดจนพืชและสัตว์ ทำให้อินเดียเป็นประเทศแรกที่ได้กำหนดบทบัญญัติสำหรับการคุ้มครองและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมไว้ในรัฐธรรมนูญ

ต่อมา รัฐบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๔๒ พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้แทรกหลักการกำหนดนโยบายของรัฐฉบับใหม่ ภายใต้มาตรา 48-A ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งกำหนดให้รัฐดำเนินการเพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมถึงปกป้องคุ้มครองป่าไม้และสัตว์ป่าของประเทศ นอกจากนี้ ยังได้กำหนดหน้าที่พลเมืองใหม่ภายใต้มาตรา 51-A (g) ซึ่งกำหนดว่าพลเมืองทุกคนของอินเดียมีหน้าที่ปกป้องและทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ รวมถึงป่าไม้ ทะเลสาบ แม่น้ำ และสัตว์ป่า และต้องมีความเมตตาต่อสิ่งมีชีวิต

และต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ รัฐสภาได้ตรากฎหมายคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection Act: EPA) หรือกฎหมาย EPA ซึ่งครอบคลุมสิ่งแวดล้อมทั้งหมด^๑

* บทความประจำเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

** บุคลากรจัดทำฐานข้อมูลกฎหมาย ฝ่ายค้นคว้าและเปรียบเทียบกฎหมาย กองกฎหมายต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๑NEXT IAS Team. "Environment Protection Act, 1986 (EPA, 1986)". สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘, จาก <https://www.nextias.com/blog/environment-protection-act-1986/>

๒. สารสำคัญ

๒.๑ กฎหมาย EPA

กฎหมาย EPA เป็นกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สุดฉบับหนึ่งของอินเดียและถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประเทศ เนื่องจาก EPA เป็นกฎหมายฉบับแรกของประเทศอินเดียที่มีความเฉพาะเจาะจงเพื่อแก้ไขปัญหาในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรง ซึ่งเป็นผลจากความกังวลที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและความจำเป็นในการมีกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมที่ครอบคลุม โดยเฉพาะเหตุการณ์โศกนาฏกรรมก๊าซพิษที่เกิดขึ้นที่ Bhopal เมื่อ ค.ศ. ๑๙๘๔ เมื่อก๊าซ Methyl Isocyanate ซึ่งเป็นก๊าซพิษประมาณ ๔๕ ตันรั่วไหลออกมาจากโรงงานผลิตยาฆ่าแมลงแห่งหนึ่ง ทำให้ก๊าซลอยไปตามบริเวณที่มีประชากรหนาแน่นโดยรอบ ทำให้มีผู้เสียชีวิตประมาณ ๒๐,๐๐๐ ราย ส่วนผู้รอดชีวิตราวครึ่งล้านคนต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ ตาบอด และโรคอื่น ๆ ที่เกิดจากก๊าซพิษดังกล่าว จากการสอบสวนพบว่าอุบัติเหตุครั้งนี้เกิดจากขั้นตอนการปฏิบัติงานและความปลอดภัยที่ไม่ได้มาตรฐานของโรงงาน ประกอบกับไม่มีพนักงานที่เพียงพอในการปฏิบัติงาน^๒ เหตุการณ์นี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่กระตุ้นให้กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ไม่นานหลังเหตุการณ์ดังกล่าว เพื่อช่วยเติมเต็มช่องว่างหลายจุดในกฎหมายจำนวนหลายฉบับที่มีอยู่เดิมในขณะนั้น^๓ โดยกฎหมายฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของประเทศ^๔

๒.๒ วัตถุประสงค์

กฎหมาย EPA มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

- การปฏิบัติตามข้อตกลงในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (Stockholm Conference on Human Environment) ที่จัดขึ้นที่เมือง Stockholm ซึ่งการประชุมนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเจรจาระหว่างประเทศอุตสาหกรรมและประเทศกำลังพัฒนา เกี่ยวกับความเชื่อมโยงในการเติบโตทางเศรษฐกิจและมลภาวะในอากาศ น้ำ และมหาสมุทร และความเป็นอยู่ที่ดีของคนทั่วโลก โดย

^๒The Editors of Encyclopædia Britannica. “Bhopal disaster” . สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๘, จาก <https://www.britannica.com/event/Bhopal-disaster>

^๓Ministry of Statistics & Programme Implementation. “Environment Legislation, Acts, Rules, Notifications and Amendments” . สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๘, จาก https://mospi.gov.in/sites/default/files/reports_and_publication/cso_social_stactices_division/comp_Appendix_7_6jan12.pdf

^๔NEXT IAS Team. “Environment Protection Act, 1986 (EPA, 1986)” . สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘, จาก <https://www.nextias.com/blog/environment-protection-act-1986/>

ผลลัพธ์ที่สำคัญประการหนึ่งของการประชุมนี้คือการจัดตั้งโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP)^๕

การเข้าร่วมการประชุมครั้งนี้ ทำให้อินเดียตระหนักว่าประเทศอินเดียควรมี “กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม” ที่สอดคล้องกับเป้าหมายในความร่วมมือระหว่างประเทศครั้งนี้ ที่ต้องการกระตุ้นให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเกิดความตื่นตัวในด้านวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมทั่วโลก และติดตามสภาพแวดล้อม ตลอดจนจัดตั้งกระทรวงและหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงการออกกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศสำหรับการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในวงกว้างที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของประชาชน^๖

● **การจัดตั้งหน่วยงานของรัฐ** เพื่อควบคุมอุตสาหกรรม เพื่อให้รัฐสามารถออกคำสั่งโดยตรงรวมถึงคำสั่งปิดโรงงาน โดยปัจจุบันหน่วยงานรัฐหลัก ๓ แห่งที่บังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมในอินเดีย ได้แก่ กระทรวงสิ่งแวดล้อม ป่าไม้ และการเปลี่ยนแปลงสภาพทางภูมิอากาศ (Ministry of Environment Forest and Climate Change) คณะกรรมการควบคุมมลพิษระดับชาติ และคณะกรรมการควบคุมมลพิษระดับรัฐ (Central Pollution Control Board)^๗

- การประสานงานในการดำเนินงานหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้กฎหมาย EPA
- การบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมภายใต้ EPA เพื่อการปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อม
- การกำหนดบทลงโทษต่อผู้ที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย และสุขภาพของประชาชน โดยมีบทลงโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปีหรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ รูปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และในบางกรณีอาจขยายเวลาออกไปได้ถึง ๗ ปี
- การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
- การคุ้มครองสิทธิในชีวิต ภายใต้มาตรา ๒๑ ของรัฐธรรมนูญ ที่กล่าวถึงการคุ้มครองชีวิตและเสรีภาพส่วนบุคคล โดยบุคคลใดจะต้องไม่ถูกจำกัดหรือถูกกีดกันสิทธิในชีวิตหรือเสรีภาพส่วนบุคคล เว้นแต่การกระทำนั้นจะเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด^๘

^๕United Nations. “United Nations Conference on the Human Environment, 5-16 June 1972, Stockholm” .

สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๘, จาก <https://www.un.org/en/conferences/environment/stockholm1972>

^๖NEXT IAS Team. “Environment Protection Act, 1986 (EPA, 1986)” . สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘, จาก <https://www.nextias.com/blog/environment-protection-act-1986/>

^๗Enhesa. “Environmental laws in India” . สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๘, จาก

<https://www.enhesa.com/resources/article/new-environmental-laws-in-india-the-next-chapter-of-change/>

^๘BYJU'S. “Environment (Protection) Act, 1986” . สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘, จาก

<https://byjus.com/free-ias-prep/environment-protection-act-1986/>

๒.๓ การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมภายใต้กฎหมาย EPA

กฎหมาย EPA ให้อำนาจหน่วยงานของรัฐในการบังคับใช้มาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อการปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ดังนี้

- หน่วยงานสามารถประสานงานและดำเนินการตามโครงการและแผนงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการปกป้องสิ่งแวดล้อม
- หน่วยงานสามารถกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม
- การกำหนดข้อจำกัดเกี่ยวกับสถานที่ตั้งของสถานประกอบการของอุตสาหกรรมต่าง ๆ
- การกำหนดให้รัฐมีอำนาจในการเข้าตรวจสอบ เพื่อทดสอบเครื่องมือต่าง ๆ หรือวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่น การตรวจสอบสถานที่ โรงงาน อุปกรณ์ เครื่องจักร การผลิตหรือกระบวนการอื่น ๆ และออกคำสั่งให้หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ตามที่อาจเห็นว่าจำเป็น ดำเนินการเพื่อป้องกัน ควบคุม และบรรเทามลพิษทางสิ่งแวดล้อม และมีอำนาจในการเก็บตัวอย่างของอากาศ น้ำ ดิน หรือสารอื่นๆ จากสถานที่ใด ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ก็ได้
- การห้ามปล่อยมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมเกินกว่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนด
- การกำหนดบทบัญญัติเฉพาะสำหรับการจัดการสารอันตราย ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของหน่วยงานกำกับดูแลภายใต้กฎหมาย EPA เช่น การกำหนดขั้นตอนและมาตรการป้องกันเพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมและมาตรการแก้ไขสำหรับอุบัติเหตุดังกล่าว การกำหนดขั้นตอนและมาตรการป้องกันสำหรับการจัดการสารอันตราย
- การให้สิทธิแก่บุคคลใด ๆ ยกเว้นเจ้าหน้าที่รัฐ ในการยื่นคำร้องต่อศาลเกี่ยวกับการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย EPA^{๙๐}

^{๙๐}BYJU'S. "Environment (Protection) Act, 1986" . สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘, จาก

<https://byjus.com/free-ias-prep/environment-protection-act-1986/>

^{๙๐} Article 3 Power of Central Government to take measures to protect and improve

environment. (1) Subject to the provisions of this Act, the Central Government shall have the power to take all such measures as it deems necessary or expedient for the purpose of protecting and improving the quality of the environment and preventing, controlling and abating environmental pollution. [...]

๓. บทสรุป

กฎหมายคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของอินเดีย (Environmental Protection Act: EPA) เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีการกำหนดหน่วยงานกำกับดูแลเพื่อให้มีการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายอย่างแท้จริง รวมถึงกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงสำหรับผู้ฝ่าฝืน

โดยนอกจากกฎหมาย EPA ที่ให้อำนาจรัฐในการปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อม รัฐธรรมนูญของอินเดียก็ช่วยในการสนับสนุนให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วย โดยกำหนดให้พลเมืองทุกคนมีหน้าที่ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ ทะเลสาบ แม่น้ำ สัตว์ป่า และต้องมีความเมตตาต่อสิ่งมีชีวิต
